

Płeć i sprawczość w procesach migracyjnych na przykładzie Saharyjczyków i Saharyjek migrujących do Hiszpanii

Głównym tematem badań jest problematyka płci i sprawczości w procesach migracyjnych na przykładzie Saharyjczyków i Saharyjek z Sahary Zachodniej. Badanie bazować będzie na teoretycznych dyskusjach wokół teorii sprawczości i struktury oraz badań nad płcią społeczno-kulturową i studiów nad uchodźcami.

Głównym narzędziem badawczym będzie badanie etnograficzne, w ramach którego przeprowadzane będą wywiady narracyjne, wywiady eksperckie oraz obserwacja uczestnicząca. Badania etnograficzne przeprowadzone będą metodą etnografii wielostanowiskowej w głównych miejscach zamieszkania i migracji Saharyjczyków i Saharyjek w Hiszpanii (Madryt, Kraj Basków, Andaluzja). Wywiady przeprowadzone będą z migrantami saharijskimi (wywiady narracyjne) oraz aktywistami organizacji saharijskich, a także regionalnymi oraz krajowymi urzędnikami (wywiady eksperckie). Dodatkowe wywiady eksperckie przeprowadzone będą w obozach dla uchodźców saharijskich w Algierii. Problematyk płci społeczno-kulturowej będzie istotna zarówno na etapie zbierania danych, jak i analizy, gdyż płeć ma znaczącą rolę w kształtowaniu ról społecznych w procesach migracyjnych.

Wybrany przypadek – społeczność saharijska – pochodzi z terytorium Sahary Zachodniej leżącego w północno-zachodniej Afryce w regionie Maghrebu. Sytuacja Saharyjczyków opisywana jest jako przykład przedłużającego się uchodźstwa. Od początku Wojny w Saharze Zachodniej (1975), większość populacji zamieszkuje obozy dla uchodźców w Algierii. Od połowy lat dziewięćdziesiątych, zauważyć można wzrost liczby Saharyjczyków i Saharyjek migrujących do Hiszpanii. Hiszpania jest wybierana nie tylko ze względu na bliskość geograficzną, lecz głównie z powodu więzi (post)kolonialnych: język hiszpański jest drugim oficjalnym językiem Saharyjskiej Arabskiej Republiki Demokratycznej na uchodźstwie, a hiszpańskie społeczeństwo jest najaktywniejszym aktorem oddolnych ruchów pomocy humanitarnej w obozach dla uchodźców w Algierii. Ostatnie 40 lat to czas rozwoju kultury migracji – aspiracji, dążeń oraz zwyczaju młodych osób by emigrować lub rozpocząć migracje wahadłowe. Mobilność nadal opisywana jest jako główna cecha młodych Saharyjczyków. Mimo iż w literaturze naukowej podkreśla się istotność migracji dla osób żyjących w obozach dla uchodźców, a znaczące wyniki badań wypełniły lukę w wiedzy dotyczącej migracji w sytuacji przedłużającego się uchodźstwa, perspektywa płci była dotychczas nieobecna w badaniach opisujących populację saharijską.

Szczegółowymi celami badania są:

1. opisanie aktualnej migracji Saharyjczyków i Saharyjek oraz włączenie społeczno-kulturowych aspektów funkcjonowania diaspory saharijskiej do polskiej nauki;
2. scharakteryzowanie znaczenia różnych podmiotów (w tym indywidualnych, polityk, instytucji, praw, elit, wyobrażeń), jak i relacji władzy, nierówności i konkurencji, w kreowaniu wzorców migracji i społeczno-kulturowego kontekstu mobilności;
3. wyróżnienie kluczowych czynników strukturalnych umożliwiających lub utrudniających mobilność kobiet i mężczyzn;
4. analiza praktyk rutynowych oraz intencjonalnych działań migrujących kobiet i mężczyzn oraz wpływu procesów migracyjnych na role płciowe.